

Pune Air
Action Hub

BREATHLESS
PUNE

Pune was once known for many things - as a cycle city, as a retirement town, almost a hill station with pleasant weather and clean air. But among the many things that have changed over the years, its reputation of clean and healthy air is lost to increasing Air Quality Index numbers and decreasing health of citizens. While this photo of the Garware College bridge, a popular hangout spot, provides a stark view of the city's polluted air in November 2023, it is also an invitation to citizens to work towards reclaiming our beloved Pune's lost identity.

PC: Gayatri Juvekar

एकेकाळी सायकलीचे शहर, नवित्त लोकांचे शहर म्हणून पुणे ओळखले जात असे. एखाद्या 'हिल स्टेशन' सारखे आल्हादकारक व मोकळे वातावरण आणि स्वच्छ हवामान ही देखील पुण्याची ख्याती होती. पण गेल्या काही दशकात अनेक गोष्टी बदलल्या, इथले वातावरण आणि हवामानही खालावले. हवा गुणवत्तेचा नर्दिशांक वाढू लागला, परणामी पुणेकरांचे आरोग्य खालावत गेले. गरवारे पूल हा गजबजलेला आणि भटकंतीसाठी लोकप्रिय परिसर. इथल्या प्रदूषित हवेची गंभीर स्थिती दाखवणारा नोव्हेंबर २०२३ मधील हा फोटो प्रस्वर वास्तवाचे भान देतो, तसेच परस्थिती बदलून पुण्याची जुनी ओळख पुनरुज्ज्विति करण्यासाठी तमाम नागरिकांना सक्रीय होण्याचे आवाहनही करतो.

Infants and young children, with their higher resting metabolic rate, are particularly vulnerable to air pollution as their respiratory systems are still developing. What might cause only slight irritation in adults can lead to significant airway obstruction in young children. This vulnerability becomes even more perilous for women, especially those from socially and economically marginalized backgrounds, who often face increased susceptibility to toxic fumes.

PC: Gayatri Juvekar

नवजात शिशु आणि बालकांना प्रदूषणापासून सर्वाधिक धोका संभवतो. कारण त्यांची श्वसन यंत्रणा पूर्ण विकसित झालेली नसते. प्रौढ व्यक्तींच्या शरीरात श्वासावाटे प्रदूषित घटक गेले तर चुरचुर जाणवेल क्वि अस्वस्थ वाटेल, पण बालकांचे अवयव नाजूक असतात आणि प्रदूषित घटक त्यात अडकून श्वसनाला अडथळा निर्माण करू शकतात. याच प्रकारे स्त्रियांना, विशेषतः सामाजिक व आर्थिकदृष्ट्या नमिन् स्तरातील स्त्रियांनाही प्रदूषणाचा अधिक त्रास संभवतो. कारण त्यांच्या कामामुळे त्यांना अधिक काळ प्रदूषित वातावरणाचा सामना करावा लागतो.

“Smog” comprises ozone and particulate matter, including metal, fine soot, dust particles, and smoke. In the depicted image, pollution sources like vehicles and construction machines contribute to the creation of smog in the air. The elderly woman in the picture wears a buff around her nose and neck, highlighting the threat posed by smog to the ageing population in developing cities. Smog exposure can result in heart failures, low energy levels, cardiovascular diseases, and respiratory disorders among the elderly. Ageing directly impacts immune health, making it less effective at defending the body against environmental pollutants. This compromised immunity increases vulnerability to respiratory infections exacerbated by air pollution.

PC: Gayatri Juvekar

“स्मॉग” म्हणजे ओझोन आणि पार्टिक्युलेट मॅटर (PM) (धातू, काजळी, धूलीकण आणि धूर आदी) यांचे मशिरण. वरील फोटोत दारखवल्याप्रमाणे वाहनांचा धूर आणि बांधकामाची धूळ हे या प्रदूषकांचे मुख्य स्रोत. फोटोतल्या प्रौढ महिलेने नाकाभोवती कपडा गुंडाळला आहे. प्रदूषणामुळे वयस्कर लोकांना जो त्रास सहन करावा लागतो त्याचे हे प्रतनिधिक चिन्ह. सर्वच वकिसनशील देशात ही स्थिती आहे. अशा प्रदूषित हवेच्या सानधियात अर्धक काळ राहिल्यामुळे वयस्कर लोकांना हृदयविकार, थकवा आणि श्वसनाचे आजार, आणि मानसिक आजार देखील होण्याचा अर्धक धोका संभवतो. वयपरतवे शरीरातील प्रतिकारशक्ती क्षीण होत जाते, त्यामुळे हवेतील प्रदूषकांचा सामना करण्याची ताकद कमी होते. त्यामुळे हवा प्रदूषणापासून श्वसनमार्गाचा संसर्ग आणि तत्सम आजारांची शक्यता अर्धक बळावते.

On a bustling Wednesday evening, college students walking across Garware Bridge find themselves covering their noses to shield against the polluted air. Activities that once contributed to our well-being, such as walking, cycling, and running on city roads or paths, are now deemed harmful to health. Spending time outdoors has transformed into a health hazard, prompting people to revisit the “wear a mask, protect yourself” rule as a precaution against inhaling the polluted air.

PC: Gayatri Juvekar

एका गजबजलेल्या बुधवारच्या संध्याकाळी, गरवारे पुलवून चालणाऱ्या महाविद्यालयीन विद्यार्थिनी प्रदूषित हवेपासून बचाव करण्यासाठी नाक आणि तोंड झाकताना दिसतात. चालणे, सायकल चालवणे आणि शहराच्या रस्त्यांवर कवि पथांवर धावणे यासारखे उपक्रम, जे पूर्वी आरोग्यवर्धक वाटायचे, ते आता आरोग्यासाठी हानिकारक बनले आहेत. घराबाहेर वेळ घालवणे आरोग्याच्या धोक्यात रूपांतरित झाले आहे, ज्यामुळे लोकांना प्रदूषित हवेत श्वास घेण्यापासून बचाव म्हणून “मास्क घाला, स्वतःचे संरक्षण करा” या नियमाची पुन्हा पुन्हा आठवण करून दिली जात आहे.

According to a recent study, citizens of Maharashtra are losing an average of 2.5 to 3 years of their life expectancy due to the health impacts of air pollution. The health impacts of air pollution aren't limited only to respiratory disorders, but are now known to affect all organs and processes of the body causing pervasive lifestyle disorders. Though air pollution isn't the only factor for these diseases like cancers, high blood pressure, heart disease, diabetes and so on, there is now evidence to increase vulnerability and intensity of the diseases.

वायू प्रदूषणामुळे महाराष्ट्रातील नागरिकांचे आयुर्मान २.५ ते ३ वर्षांनी कमी झाले आहे असा अलकिडेच झालेल्या एका अभ्यासाचा निष्कर्ष आहे. वायू प्रदूषणामुळे केवळ श्वसन यंत्रणेचे आजार होत नाहीत तर बाकी अवयव व शरीरक्रियांवर देखील दुष्परिणाम होतात. परिणामी आयुष्यभराची दुखणी मागे लागतात. कन्सर, उच्च रक्तदाब, हृदयविकार, मधुमेह या व यासारखे गंभीर आजार होण्याची वेगवेगळी कारणे असली तरीही वायू प्रदूषणामुळे या आजारांची शक्यता व तीव्रता बळावते याचे सबळ पुरावे आता उपलब्ध आहेत.

Festivals serve as wonderful occasions for communal bonding, yet their impact on the environment becomes a concern when not celebrated responsibly. Despite the visible air pollution during this Diwali, individuals still opted to burst firecrackers. The photograph captures this moment on Laxmi Road, a renowned destination in Pune for festive shopping, situated right outside a jewelry store. During Diwali this year, the Air Quality Index (AQI) hovered over 200, signaling poor air quality that poses potential harm to our well-being. The image vividly illustrates the substantial pollution emitted by a single firecracker.

PC: Gayatri Juvekar

आपले सण म्हणजे नातलग, मंत्रिमंडळीच्या भेटीगाठीचा आनंदोत्सव. मात्र सण साजरे करताना जबाबदारीचं भान नसेल तर पर्यावरणाची हानी अटळ आहे. दवाळीमध्ये हवा प्रदूषण वाढलेले असेल तरीही लोकांना फटाके फोडायचेच असतात. शॉपिंगसाठी सुपरसुद्धि लक्ष्मी रोडवरील दागिन्यांच्या दुकानाबाहेरच असंच एक दृश्य या छायाचित्रात दिसते आहे.

या दवाळीमध्ये हवा गुणवत्तेचा निर्देशांक २०० हून अधिक होता, म्हणजेच हवेची गुणवत्ता खूप खालावलेली आणि आपल्या स्वास्थ्यासाठी हानीकारक झालेली होती. एका फटाक्यापासून कित्ती प्रदूषण पसरू शकतं याचा अंदाज या दृश्यातून सहज बांधता येतो.

Regular exercise is good for your overall health, but it can also mean breathing in more air pollutants. This year, walking around or commuting by bicycle in Pune during Diwali was even more harmful than it usually is due to poorer air quality, compounded by additional pollutants of firecrackers. The photo shows how due to the actions of some people, many others end up suffering their consequences even without being involved in the activity, highlighting the impact on daily life.

PC: Gayatri Juvekar

शरीर तंदुरुस्त राखण्यासाठी नियमिती व्यायाम केलाच पाहजे. पण तो केला तर अधिकाधिक प्रदूषके शरीरात जाण्याचा धोकाही आहे. हवेची खालावलेली गुणवत्ता आणि जोडीला फटाक्यांमुळे वाढलेली प्रदूषके यांमुळे यंदाच्या दवाळीच्या दविसांमध्ये रस्त्यावरून सायकलने कवा पायी जाणे एरवीपेक्षा कतीतरी अधिक त्रासदायक बनले होते.

केवळ काही लोकांच्या नषिकाळजीपणाचा फटका सर्वांनाच सहन करावा लागतो. तुम्ही त्याचा भाग नसलात तरीही त्याचे दुष्परिणाम तुमच्यापर्यंत पोहोचल्यावना राहत नाहीत.

Vendors selling various goods spend their entire day on footpaths, inhaling substantial amounts of pollutants. While some of them might be aware of the harmful effects on their health, they have no choice but to continue working for a livelihood. In this scenario, a fruit vendor lady who is pictured attempting to cover her nose to protect herself from the polluted air is seen sitting at the level of tailpipe emissions of passing vehicles. Even if small steps like organising these setups on raised platforms or tables are taken, it will protect the vendors slightly better from inhaling the toxic air directly.

PC: Gayatri Juvekar

जे वकिरेते फूटपाथवर बसून वेगवेगळ्या गोष्टी वकितात, दविसभरात मोठ्या प्रमाणावर प्रदूषके श्वासावाटे त्यांच्या शरीरात शरितात. प्रदूषति हवेत राहण्याचे दुष्परणाम नदिान त्यांच्यातल्या काहीना तरी माहति असतीलच, पण जगण्यासाठी हे काम करण्यातून त्यांना पर्याय नाही. छायाचित्रातली फळे वकिणारी ही महलिा बघा. रसत्यावरून ये-जा करणाऱ्या वाहनांचा धूर जाणारा पाईप ती बसलीय त्याच पातळीवर येतो. तरी तनिं नाक कपड्यानं झाकून घेतलेय. अशा वकिरेत्यांसाठी थोडेसे बदल केले तरी फरक पडेल, म्हणजे टेबलची कविा थोड्या उंचावरच्या जागेची सोय केली तर गाड्यांच्या थेट धूरापासून बचाव होईल आणा प्रदूषति हवा शरीरात जाण्याचे प्रमाण कमी करता येईल.

Construction is fast becoming a major source of air pollution in the city. Dust and particulate matter generated during construction activities significantly impact the current quality in our city. While it may not be possible to stop construction activities, various measures to reduce construction related pollution are in place. The Maharashtra Pollution Control Board has explicitly laid down guidelines to reduce pollution from construction activities, and the municipal authorities ought to ensure enforcement. This becomes particularly crucial as the city undergoes several redevelopment projects.

PC: Gayatri Juvekar

शहरांमध्ये प्रदूषणाचा आणखी एक महत्त्वाचा स्रोत म्हणजे बांधकामे. बांधकामामुळे निर्माण होणारी धूळ आणि सूक्ष्म धूलकिण/पार्टिक्युलेट मॅटर हवेत मसिळते. पुण्यातील हवेची गुणवत्ता खालावण्याचे हे एक मुख्य कारण आहे. बांधकामे पूर्णपणे थांबवणे तर शक्य होणार नाही, पण त्याद्वारे होणारे प्रदूषण रोखण्यासाठी विविध उपाययोजना केल्या गेल्या आहेत. बांधकामामुळे होणारे प्रदूषण कमी करण्यासाठी 'महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळा'ने दशानर्देश तयार केले आहेत. त्यांची चोख अंमलबजावणी करून घेण्याची जबाबदारी महानगरपालिकेची आहे. पुण्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर पुनर्विकास प्रकल्पही चालू असल्याने दशानर्देशांच्या अंमलबजावणीवर देखरेख ठेवणे अतिशय गरजेचे आहे.

Large-scale development projects often require construction workers to reside in close proximity to the ongoing work, subjecting them to the continuous construction process. Workers on these sites often neglect the use of masks, elevating the risk of respiratory problems. Studies indicate an elevated likelihood of asthma, cough, and shortness of breath among construction workers exposed to dust over extended periods. Addressing this issue requires employer-driven awareness campaigns on occupational health education. On the defensive, to safeguard the health of construction workers, it should be mandatory for construction workers to use masks, helmets, and protective gear for the skin and eyes.

PC: Gayatri Juvekar

बांधकामाच्या मोठ्या प्रकल्पांमध्ये काम करणारे कामगार कामाच्या ठिकाणीच राहात म्हणजेच्या तथिल्या प्रदूषित हवेच्या सानधियात राहतात. बहुतेक वेळा मास्कचा वापर करण्याचे टाळले जात असल्याने श्वसन यंत्रणेच्या आजारांची शक्यता बळावते. दीर्घ काळ धुळीमध्ये काम केल्याने अस्थमा, खोकला, धाप लागणे आदी आजारांचे प्रमाण त्यांच्यात जास्त असल्याचे काही अभ्यासातून दिसून आले आहे. कामगारांचे आरोग्य हा त्यांना कामावर ठेवणाऱ्या मालकांच्याही काळजीचा वषिय असला पाहजे. कामामुळे होणारे आजार व त्यांच्या प्रतबंधासाठी घ्यायची काळजी यावषियी त्यांना कामगारांमध्ये जाणीवजागृती केली पाहजे. तसेच बांधकाम कामगारांना मास्क, हेल्मेट, त्वचा व डोळ्यांच्या सुरक्षेसाठीची साधने यांचा वापर करणे बंधनकारक करायला हवे.

Rickshaw drivers spend most of their day outdoors, in traffic exposing themselves to the polluted air much longer than other citizens. Similarly there are several other vulnerable groups like delivery persons, road sweepers, postal staff, drivers of various vehicles who are susceptible to air pollution due to their occupations. While efforts to mitigate pollution must continue at the city level, there needs to be more awareness among these groups on protecting themselves.

PC: Shweta Vernekar

रिक्षा चालकही दविसभर रस्त्यावर, इतर वाहनांच्या सानध्यात काम करतात. इतर नागरिकांच्या तुलनेत रिक्षाचालकांना प्रदूषित हवेचा सामना अधिक काळ करावा लागतो. याचप्रमाणे डलिव्हिरी करणारे व रस्ते झाडणारे लोक, पोस्टाचे कर्मचारी, विविध वाहनांचे चालक अशी कामे करणाऱ्यांनाही हवा प्रदूषणाचा अधिक त्रास सहन करावा लागतो. तो कमी करण्यासाठी प्रदूषण आटोक्यात आणण्याचे काम शहराच्या पातळीवर झाले पाहिजे. याखेरीज या स्वरूपाची कामे करणाऱ्यांना स्वतःची काळजी घेण्यासाठी जागरूक केले पाहिजे.

Waste management is an important link in reducing air pollution caused by waste burning. In Pune, the wastepickers of Swach ensure that waste is segregated and recycled wherever possible, reducing the likelihood of mixed waste being dumped or burned in different locations in the city.

Photo Credit : SWaCH Pune Seva Sahakari Sanstha.
Photographer : Vidyasagar Sonawane

कचरा व्यवस्थापन महत्त्वाचे आहे. ते जर योग्य प्रकारे झाले तर कचरा जाळला जाणार नाही आणि त्यामुळे वायू प्रदूषण आटोक्यात यायला मदत होईल. पुण्यामध्ये 'स्वच्छ' संस्थेचे कचरावेचक कचरा गोळा करण्याबरोबरच कचऱ्याचे वर्गीकरण आणि रिसायकलिंग करण्याची खबरदारीही घेतात. त्यामुळे संमिश्र कचरा डेपोवर नेण्याचे वा जाळून नष्ट करण्याचे प्रमाण कमी होते.

Air pollution mitigation is often a reactive process, with little emphasis on addressing the root causes of pollution. Ultimately, these end up only treating the symptoms, and not even effectively at that. The recently installed mist fountains are an example of such solutions which fail to solve the issue, but end up spending money, time and resources of the whole city.

PC: Gayatri Juvekar

बऱ्याचदा झालेले प्रदूषण कमी करण्याच्या तात्पुरत्या उपाययोजनांवर भर दिला जातो, त्यापेक्षा प्रदूषणाच्या मूळ कारणांवर आघात करणे जुरीचे आहे. केवळ लक्षणांची तीव्रता कमी करणारे तात्पुरते उपचार नको तर रोगाचे मूळ समूळ नष्ट करण्यावर अधिक लक्ष द्यायला हवे. अलकिडेच काही ठिकाणी बाष्प कारंजे / मसिट फाऊंटन लावली गेली, हा असाच एक तात्पुरता उपचार आहे. कारण त्याने पैसे, वेळ आणि संसाधने तर खर्च होणार, पण समस्या दूर होणार नाही.

Traffic police personnel face heightened vulnerability to air pollution, given the nature of their work that exposes them to elevated levels of pollutants from vehicle emissions for long hours in a day. In urban areas, particularly in developing countries like India, over 90% of air pollution stems from vehicle emissions. Factors such as inadequate vehicle maintenance and the use of adulterated fuel compound the health risks associated with these emissions. In Pune, ongoing metro construction, redevelopment projects along main roads, and a rising number of vehicles contribute to increased particulate matter pollution in key areas where traffic personnel are regularly on duty. Regular health check-ups and screenings are imperative to ensure their physical and mental well-being which is often at risk due to their working environments.

PC: Gayatri Juvekar

प्रदूषण हवेचा सर्वाधिक सामना करावा लागणारा आणखी एक समूह म्हणजे वाहतूक पोलीस. त्यांची ड्यूटी रस्त्यावरच असते, वाहनांनी उत्सर्जन केलेल्या प्रदूषकांच्या सान्ध्यात ते दविसभर काम करतात. भारतासारख्या विकसनशील देशातील शहरांमध्ये ९०% हून अधिक वायू प्रदूषण वाहनांच्या उत्सर्जनामुळे होते. वाहनांची देखभाल वेळच्यावेळी केली नसेल, भेसळयुक्त इंधन वापरलं असेल तर वाहन उत्सर्जनातील प्रदूषक अधिक घातक आणि आरोग्याला हानी पोहोचवणारी असतात. पुण्यातील रस्त्यांवर दीर्घ काळ चालू असलेले मेट्रोचे बांधकाम, पुनर्विकास प्रकल्प आणि वाहनांची दविसेदविस वाढती संख्या यांमुळे प्रदूषकांमध्ये पार्टिक्युलेट मॅटरचे प्रमाण अधिक असून त्याचा परिणाम रस्त्यावर ड्यूटी करणाऱ्यांवर होतो. ही जोखीम लक्षात घेता त्यांचे शारीरिक आणि मानसिक स्वास्थ्य जपण्यासाठी नियमितपणे आरोग्य तपासण्या व्हायला हवेत, आवश्यक उपचार मिळायला हवेत.

Vehicular emissions are one of the larger contributors of particulate matter and urging citizens to shift from using their private vehicles to public transportation like buses, BRT and Metro, and cycling or walking for shorter distances would go a long way in mitigation efforts. A robust transportation system with good connectivity to different parts of the city which provides for a timely, affordable and comfortable commute is a necessity for this shift to happen. Availability of safe cycle tracks and footpaths with shaded tree canopies will encourage not only adults to use them but also facilitate children walking and cycling safely to schools.

PC: Gayatri Juvekar

वाहनांच्या धुरामुळे हवेतले पार्टिक्युलेट मॅटरचे प्रमाण वाढते. त्यामुळे खाजगी वाहनांचा वापर करून बस, बीआरटी, मेट्रो अशा सार्वजनिक वाहनांचा अथवा लहान अंतरांसाठी पायी वा सायकलने जाण्याचा पर्याय नागरिकांनी वापरला पाहिजे, त्याचे महत्त्व लोकांना पटवून द्यावे लागेल. यासाठी सक्षम आणि उत्तम कनेक्टिव्हिटी असलेली म्हणजेच शहराच्या वेगवेगळ्या भागांपर्यंत पोहोचणारी, वेळेवर येणारी, परवडणारी, आरामदायी सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्था असायला हवी. सुरक्षित सायकल मार्ग आणि फूटपाथ असायला हवेत, ज्यावर झाडांची सावली असेल. केवळ प्रौढ व्यक्तींसाठीच नव्हे तर मुलांनाही पायी वा सायकलने शाळेत जाण्यासाठी सुरक्षित असे हे मार्ग असले पाहिजेत.

Over the past year, Pune has experienced a noticeable increase in visible dust and smoke in the air, particularly during peak traffic hours in common areas. The surge is attributed to the growing number of individual automobiles. Vehicular emissions contribute significantly to high levels of PM 10 and PM 2.5. According to the Environmental Status Report of PMC, Pune got 2.5 lakh new private vehicles on its roads in 2022, making the total count a staggering 35 lakh private vehicles in 2022. Particulate matter pollution, namely PM 10 and PM 2.5 are extremely harmful to our health, as these are very fine particles of pollution, capable of entering our blood stream and damaging all our organs.

PC: Gayatri Juvekar

गेल्या वर्षभरात पुण्यात धूळ आणि धूर यांचे हवेतील प्रमाण वाढल्याचे ठळकपणे दिसते आहे. वशिष्ठतः सर्वोच्च वाहतुकीच्या वेळांमध्ये ही वाढ दिसून येते. कारण वैयक्तिक / खाजगी वाहनांची संख्या खूप वाढली आहे. वाहनांच्या उत्सर्जनामुळे हवेतील पीएम १० आणि पीएम २.५ या प्रदूषकांचे प्रमाण वाढते. पुणे नगरपालिकेच्या पर्यावरण स्थिती अहवालानुसार पुण्यात २०२२ मध्ये २.५ लाख नव्या खाजगी वाहनांची भर पडली असून आता खाजगी वाहनसंख्या ३५ लाखावर गेली आहे. पीएम १० आणि पीएम २.५ प्रदूषके आपल्या आरोग्यासाठी अत्यंत घातक आहेत. त्यात सूक्ष्म धूळकिणांचा समावेश असून ते रक्तनलिकेतून शरीर रक्तप्रवाहात मसिळतात, ज्यामुळे आपल्या अवयवांना धोका निर्माण होतो.

While traversing Pune for news coverage, I encountered multiple incidents of deliberate garbage fires, capturing moments at Dengale Bridge, Juna Bazaar, Hari hareshwar Mandir near Parvati, and Bhusari Colony in Kothrud. A disturbing trend was the prominent role of plastic as the primary fuel in these instances. Additionally, ongoing road construction along Flame University Ring Road in Bavdhan has contributed to a substantial increase in airborne dust within the area. That documentation includes two photographs illustrating the gravity of the situation.

PC: Mayur Wagh - (Media)

The Right to Life, as outlined in Article 21 of our Constitution says that all of us as citizens of India have the right to a clean and healthy environment. But do we all really have that access, and is clean air no longer a public common? These hoardings indicate so, the access to cleaner air comes with the capacity to pay for it, but this approach fails to understand that air isn't distributed in hard compartments and boundaries. An airshed approach is necessary to make sure that the city's air quality improves, no piecemeal approach will yield sustainable results.

PC : Atul Veer, Akshay Kadam

राज्यघटनेच्या अनुच्छेद २१ नुसार प्रत्येक नागरिकाला जगण्याचा अधिकार असून त्यामध्ये स्वच्छ आणि आरोग्यदायी वातावरण मिळण्याचा अधिकारही समाविष्ट आहे. पण असे वातावरण आपल्याला खरेच मिळतेय का? वरील होर्डिंगवरून असे ध्वनित होतेय की ज्यांची कमित मोजायची क्षमता आहे त्यांनाच स्वच्छ, शुद्ध हवा मिळतेय. पण हवा ना कप्पेबंद करता येते ना एका मर्यादेत ठेवता येते. जर शहरातील एकंदर हवेची गुणवत्ता सुधारली तरच सर्वांना शुद्ध व स्वच्छ हवा मिळू शकेल. ती मिळवण्यासाठी तुकड्यातुकड्याने केलेले असे प्रयत्न कधीच दीर्घकालीन उपयोगाचे ठरणार नाहीत.

This photo has been clicked just opposite the back entry gate of St Helena's school,Camp, where there are a few old houses that carry out this ritual of heating water in a traditional bamb everyday. The central core of this heater requires a burning wood log to be placed for a significantly long time for copper to heat up and eventually heat the water. In winters this smoke generates from wooden logs for hours at a stretch! Though these sources may not look very significant, it is important to note that a prolonged, repetitive source increases the exposure of nearby residents as well as the school children.

PC - Aparna Birajdar - (Open)

Every evening , when I walk down the street in front of my society gate at Kharadi, Pune , I see a butchers store . Near it, there is an empty place beside gymnasium wall, where the lady of the butchers store lits fire to get rid of her waste and this is done quite often by her, at least twice a week .So many people who come at the gymnasium have to inhale that bad smoke. Also, all of the children like me who pass daily from there for our classes, have to inhale it. The smoke is so bad that it has blackened the wall of gymnasium. All of us cough a lot when we pass by it. It irritates my throat and burns my eyes. I think people should not burn any waste in open as it leads to problems like these and causes air pollution.

PC: Rishit Patil, Bishop's school, Camp - (School)

We easily pollute our area, we never give attention to our small activities like this, A small step creates big mountain of problems. We see through our windows, but we keep our eyes closed to larger perspective!!!

PC: Sumedh Marathe - (Open)

Nadi Patra is a place for people to breathe clean air while going for morning walk. At the same time, for some people it is the place to burn the garbage. This makes a toxic and “unbreathable” surrounding. Daily commuters as well as local communities of this road ignore such incidents. The waste being burnt by PMC sanitary workers or some other, is still the mystery.

PC: Vilas Gite - (Open)

